

ROZVÍJENÍ DARU VÍRY U DĚTÍ V KATECHEZI DOBRÉHO PASTÝŘE

Barbara Surma

POKŘTĚNÉ MALÉ DĚTI ROZVÍJÍ SVOJI VÍRU V RODINĚ. HLAVNÍ ROLI PRO NĚ HRAJE SVĚDECTVÍ RODIČŮ, JEJICHŽ POSTOJE K VÍŘE PŘEBÍRAJÍ AUTOMATICKY. MNOHO RODIČŮ SE PŘITOM PTÁ, JAK MOHOU DÍTĚTI POMOCI JEHO VÍRU ROZVÍJET. PŘEDPOKLÁDÁME-LI, ŽE MAJÍ SVÉ DÍTĚ RÁDI A V PŘIROZENÉ ROVINĚ JE VEDOU KE SPRÁVNÝM NÁVYKŮM, ROZVÍJÍ JEHO OSOBNOST HARMONICKY PO VŠECH STRÁNKÁCH, PAK JE V OBLASTI VÍRY DŮLEŽITÉ SPRÁVNĚ ZACHÁZET SE DVĚMA ZÁKLADNÍMI PRAMENY NAŠÍ VÍRY: S PÍSMEM SVATÝM A LITURGIÍ. SKRZE OBA POMŮŽEME DÍTĚTI NAVÁZAT OSOBNÍ VZTAH K BOHU A RŮST V NĚM V OBLASTI KOGNITIVNÍ, AFEKTIVNÍ I VOLNÍ. AUTORKA TOHOTO ČLÁNKU NABÍZÍ VHLED DO PŘÍSTUPU TZV. KATECHEZE DOBRÉHO PASTÝŘE, KTERÁ PŘEDSTAVUJE UCELENÝ SYSTÉM VÝCHOVY VE VÍŘE, ZAMĚŘENÝ NA UVÁDĚNÍ DÍTĚTE DO POZNÁVÁNÍ BOHA A KOMUNIKACE S NÍM SKRZE BIBLI A LITURGIÍ.

DR BARBARA SURMA

působí jako odborná asistentka v Institutu pedagogických věd Univerzity Ignatianum v Krakově, pedagožka, učitelka (Montessori) a katechetka.

Několik slov

o Katechezi dobrého pastýře

Koncepce náboženské výchovy Sofie Cavalletti „La Catechesi del buon Pastore“ [Katecheze dobrého pastýře] vznikla v Římě v 50. letech minulého století. Jedná se o celistvý program náboženské výchovy pro děti od 3 do 12 let, který je výsledkem dlouhodobé zkušenosti získané s dětmi na celém světě. Pozorování chování dětí z různého socio-kulturního prostředí, stejně jako jejich duchovních potřeb a vývojových možností umožnilo objektivní výběr obsahu a způsobu jeho předání.

Sofia Cavalletti při vytváření koncepce náboženské výchovy těžila z didaktiky vypracované Marií Montessori pro výchovu a vzdělávání dětí v předškolním a mladším školním věku. Zdůrazňuje se v něm zejména nutnost zvážit specifický proces, jak děti poznávají.

Ten spočívá ve sbírání zkušeností prostřednictvím smyslů a jejich zdokonalování, ve výchově ke ztišení a koncentraci a ve sledování tzv. období zvláštní citlivosti.¹ Osobní přínos Sofie Cavalletti a také mnoha spolupracovníků se týká vytvoření nové metody odvozené z biblické a liturgické výchovy, kterou nazvala „metoda znamení“.² Tím, že vychází z poznání dítěte, jeho situace a výchovných podmínek, stejně jako to, že se opírá při výběru obsahu o Bibli, tradici a v ní zvláště liturgii, naplňuje dva základní katechetické principy uvedené ve *Všeobecném direktoriu pro katechezi*: „věrnost Bohu a věrnost člověku“ (VDK, čl. 145, 149, 178).³

Katecheze dětí v předškolním a mladším školním věku plní také výchovnou funkci, která spočívá v „rozvíjení takových lidských hodnot, jako je důvěra, nezištnost, darování sebe sama, prosba, radostná účast, které tvoří základ života z víry“.⁴ Má také iniciační funkci, uvádí do křesťanského života, který začíná křtem. Iniciační proces zahrnuje dvě fáze. V první z nich je navazován osobní vztah s Bohem, probouzí se náboženské citění dětí a je jim nabídnuta pomoc při vytváření správného obrazu Boha. Ve druhé fázi je dítě uvedeno do svátostného života a života ve společenství církve. To se děje ve shodě s VDK, podle kterého má být náboženská formace malého dítěte založena na výchově k modlitbě a uvádění do Písma svatého (VDK, čl. 178).

Výše uvedené úkoly katecheze vyznačují směr, ale také etapy rozvoje daru víry u dětí. Navazování osobního vztahu s Bohem má úzkou souvislost s vytvářením obrazu Boha a výchovou k modlitbě – viz níže. Je to cesta hlásání, naslouchání a následného dávání odpovědi. Tímto způsobem Sofia Cavalletti pomáhá dětem v rozvíjení daru víry.

1. Vytváření obrazu Boha v Katechezi dobrého pastýře

Prvním a přirozeným prostředím výchovy dítěte je rodina, v níž zakouší lásku, zájem a péči. Proces vytváření obrazu Boha je úzce spjat s obrazem otce a matky, se zakoušením důvěry, přátelství a lásky v kontaktu s nejbližšími a okolím, a s pozorováním světa a získáváním informací o něm.⁵ Dítě, které žije v atmosféře víry (účastní se modlitby rodičů, slavení svátků, společného jídla), přirozeným způsobem objevuje existenci transcendentna, buduje svůj vztah s Bohem a vytváří si jeho obraz. Je třeba poznamenat, že tyto rané zážitky nejsou jediným faktorem ovlivňujícím otevřenost dítěte pro Boha.

Dítě v předškolním věku hledá Boha, který je Láskou. V prvních letech života je dítě otevřené pro pečující lásku. V této fázi se vyvíjí religiozita mateřského typu, která se mění a doplňuje v souvislosti s růstem dítěte. Jeho vývojovou potřebou je žít v atmosféře lásky a přijetí. Teprve po splnění těchto potřeb se rodí „základní důvěra“, která navozuje harmonii mezi dítětem a světem. Máme zde tedy na jedné straně zkušenosti dítěte s láskou ze strany rodičů (není vždy pozitivní), na druhé straně potřebu lásky. Jestliže v katechezi vycházíme z porovnání lásky k matce a otci s láskou k Bohu – „Bůh tě miluje jako máma a táta“, můžeme posílit negativní obraz Boha, který trestá či probouzí v dítěti strach. Pokud se však odvoláváme přímo na obraz Boha, který je Láskou, a umožníme dítěti, aby samostatně objevovalo Boží přítomnost ve svém životě, navázalo s Ním osobní vztah, bude uspokojena jeho duchovní i vývojová potřeba. Přijetí poselství a nové zkušenosti dovolí dítěti, aby hledalo analogie v životě – není mu to vnucováno dospělými lidmi. Pro Katechezi dobrého pastýře (dále KDP) se nejedná pouze o formální požadavky.

Dítě v předškolním věku je zvláštním adresátem Božího poselství, je však třeba brát ohled na jeho kognitivní, duševní a emocionální schopnosti. Po mnoho let probíhaly diskuse na téma výběru obsahu a metod hlásání Božího slova. Uvažovalo se také o tom, zda by při katechezi měly být použity texty přímo z Písma svatého; jak připravit děti, aby byly schopné texty pochopit; nebo které perikopy jsou pro děti vhodné. Bylo poukázáno na to, že některé z textů mohou být překážkou ve vytváření

obrazu Boha.⁶ Náboženská formace dětí, jak je též uvedeno ve VDK, má být založena na uvádění do Písma svatého; formování obrazu Boha má spočívat v „objevování jeho přítomnosti a působení v lidském životě a ve světě kolem dítěte“.⁷ To se má dít v kontaktu s Písmem svatým, které je knihou víry. V katechezi by neměly být biblické texty nahrazovány jinými. Při výběru textů je však třeba přihlížet k věku adresátů, jejich vývoji a duchovním potřebám a připravenosti.

Zbigniew Marek, SJ uvádí, že objevování tajemství Boha by mělo obsahovat čtyři základní obrazy, které ukazují Boží působení. Jedná se o: Boha Stvořitele, Boha příslibů (smlouvy), Boha Spasitele a Boha přítomného mezi lidmi.⁸ Tyto obrazy nám poskytují orientaci, jaké biblické texty bychom měli pro děti vybírat. Doporučuje se také, aby byl proces utváření obrazu Boha u dětí v předškolním a mladším školním věku založen na osobě Ježíše Krista – vtěleného Boha. V závislosti na výběru obsahu a metody rozlišujeme katechezi teocentrickou nebo christocentrickou (christocentricko-trinitární), které jsou úzce spojené s uvedenými obrazy Boha.⁹

Který obraz užívá Katecheze dobrého pastýře?

Na základě analýzy obsahu poselství předávaného v KDP lze říci, že na prvním stupni, který je určen pro děti v předškolním věku, má biblická katecheze charakter christocentrický a katecheze týkající se liturgie a úvodu do svátostí charakter christocentricko-trinitární. Teprve na druhém a třetím stupni, čili pro děti od 6. do 12. roku života, získává katecheze charakter teocentrický.

S. Cavalletti se ve svém programu opírá o liturgii a Písmo, které vhodným způsobem přibližuje dětem, respektujíc jejich svobodu a vývojové potřeby. Na základě pozorování zjistila, že děti jsou schopny odhalit význam textů, které něco naznačují, a ne těch, které popisují biblické dějiny. Konstatuje, že děti předškolního věku nejsou schopny „vyčíst teologii“ (odhalit poselství ukryté v textech – pozn. red.) ukrytou v textech Starého zákona. Mohou však snadno uchopit sled událostí, což nás může mylně ovlivnit ve výběru textů. V důsledku toho se může stát, že pokud nabídneme dítěti podobný text z Bible příliš brzy, může se pro dítě stát „příběhem“ a „událostí jednou osvojená jako ‚historie‘ takto zůstane, i když dítě vyroste“.¹⁰ Pokud adresát není schopen pochopit poselství textů Bible, musejí být odloženy na pozdější dobu. Proto v KDP pro děti ve věku od tří do šesti let nejsou nabízeny texty, které popisují „historii“, zejména ze Starého zákona.¹¹ Navíc se zdá, že je nebezpečné nejmladším dětem číst texty o stvoření, prvotním hříchu, potopě, protože tyto události jsou popsány jazykem, jaký znají z pohádek, a mohou se tak posílit představy, které vedou ke špatnému obrazu Boha.

Texty, nad kterými se zastavujeme s předškolními dětmi, se týkají osoby Ježíše, který se jim stane jejich prostřednictvím blízkým. Za základní text bylo pro tyto děti vybráno podobenství o dobrém pastýři (J 10,1–16). Poněvadž v tomto podobenství nacházíme několik aspektů lásky Boha k člověku, můžeme říci, že obsah není vyčerpán během jednoho roku katecheze dítěte, ale v dalších věkových obdobích se k němu katecheta vrací,

foto: Barbara Surma

vždy s důrazem na jiný aspekt. Toto podobenství vytváří pro předškoláka obraz Boha, který „zná svou ovci jménem“, je přítomen, pečuje o ni, vede ji, volá, chrání. V první fázi dítě rozvíjí religiozitu mateřského typu, neboť potřebuje tento obraz Boha. Díky objevování lásky Boha k dítěti, osobnímu prožitku a navázání osobního vztahu s Bohem je uspokojena potřeba lásky. Bez ohledu na zkušenosti je dítě schopno přenést svou náboženskou zkušenost na nejbližší okolí.¹²

Po šestém roce života začíná dítě vědomě rozpoznávat dobro a zlo. Ve stejném podobenství začíná objevovat, že pastýř, který pečlivou láskou hledal ztracenou ovci, je zároveň ten, který odpouští. Dalším obrazem formovaným v průběhu dospívání se

stává Ježíš, který „odevzdal svůj život“ a je vzorem k následování pro mladého člověka, jenž hledá hrdinské ideály, je otevřený ostatním lidem a potřebuje život ve společenství.

Obraz Boha příslibů (smlouvy) a Boha přítomného mezi lidmi je v této koncepci vytvářen také skrze narativní texty z Ježíšova života, a to navzdory skutečnosti, že někteří náboženští pedagogové varují před tím, aby byly – zvláště malým dětem – předkládány některé texty vyprávějící o Ježíši, o jeho moci v souvislosti s jeho činy a také události týkající se jeho narození. Vidí zde nebezpečí jejich doslovného, a tudíž „magického“ (zázračného a zároveň čarovného) chápání, které může opozdit nebo dokonce blokovat náboženský vývoj dítěte. Proto také byly v katechezi pro nejmenší děti vynechány texty o Ježíšových zázracích s ohledem na magické myšlení dětí v tomto věku. Narativní texty o Ježíšově životě, které svědčí i o jeho zázracích, jsou dětem čteny v celku, a to od tří let. Je nutné, aby děti byly předem připraveny k jejich přijetí, a také je třeba, aby samotné texty byly správně prezentovány. Narativním textům z období Ježíšova narození proto musí předcházet rozjímání některých proroctví z knihy proroka Izajáše, která dítě uvádějí do tajemství vtělení. Kdo bude předpovědaným Světlem? Kým bude dítě, které bude nazváno Emmanuel? Jestliže bude teologie obsažená v proročích i narativních textech ukazována dětem tímto způsobem, bude jim umožněno, aby ji samy objevovaly a nezastavily se na pouhém vyprávění o neobvyklých událostech při Ježíšově narození. Rodí se Syn Boží, není to tedy obyčejná událost. Naplňuje se příslib daný člověku Bohem.

S. Cavalletti varuje před příliš syntetickým, zkratkovitým nebo parafrázovaným předáváním biblického textu. Podle jejího názoru tvoří vytváření syntéz a budování představ (koncepčnost) druhou etapu v procesu myšlení, a proto od nich nelze začínat. Dítě v předškolním věku ještě není v této fázi procesu myšlení, proto by se mu mělo umožnit, aby bylo v kontaktu se zdrojem. Je to nejcennější moment náboženské zkušenosti, jehož zanedbání způsobí, že je dítě nuceno věřit dospělému, který mu v dobré víře předkládá takovou syntézu.¹³ Tímto způsobem se předejde určitým procesům přijímání poznatků, které neodpovídají úrovni lidské zralosti.

Obraz Boha Stvořitele, dárce života, si je dítě schopno utvářet, až když umí používat kategorie času a prostoru. Kolem šestého roku života dítě začne klást otázky o původu světa.

Utváření obrazu Boha zde můžeme uchopit různými způsoby. Dříve zmíněné čtyři obrazy Boha jistě nestačí pokrýt vše, kým je Bůh, neboť On pro nás zůstává tajemstvím. Nicméně tyto obrazy ukazují směr, kterým se má katecheze vydat. Toto zasvěcení do křesťanského života má pomáhat dětem stále znovu objevovat Boží přítomnost v jeho činech, protože to je jediný způsob, jak se mu člověk může přiblížit a navázat s ním osobní vztah. Katecheze dobrého pastýře vychází z hlásání kerygmatu¹⁴, které je výchozím bodem pro uvedení do modlitby. Modlitba je totiž odpočívání člověka na Boží volání.

2. Výchova k modlitbě v Katechezi dobrého pastýře

Modlitba a svátosti posilují křesťanský život, který začíná v okamžiku křtu. Modlitba není jen nejstarší a nejstabilnější formou náboženského života člověka, ale i podmínkou vytvoření vztahu s Bohem a důležitým činitelem v rozvoji jeho víry.

Výchova k modlitbě je základním úkolem katecheze s dětmi. Modlitba je pro ně hlavním projevem víry, prostředkem k obdržení milosti a posily pro jejich duchovní život, dokud se nebudou plně účastnit mše svaté.¹⁵ Děti se modlitbě učí v kontaktu s blízkými, a proto je důležité zahrnout je do náboženského života rodičů. Tímto způsobem děti přicházejí do styku s Bohem. S. Cavalletti podtrhuje významnou roli rodiny při vedení dětí k modlitbě. Rodiče mají více příležitostí než katecheté podporovat takové chování dětí, které se může stát spontánní modlitbou, vyjádřením vděčnosti Bohu, všímáním si jeho působení a díkůvzdáním za krásný svět.¹⁶

Modlitba je dialogem. O setkání můžeme mluvit pouze v případě, že nastane opravdový dialog mezi Bohem a člověkem. Role

foto: Barbara Surma

katechety je iniciovat a vytvářet podmínky, aby takové setkání mohlo proběhnout. Vzhledem k tomu, že se často věří, že modlitba je pro člověka zvláštním okamžikem, soustředí se pozornost na jeho úsilí a výsledky. Přesunuje se důraz z Boha na člověka a zapomíná se, že iniciátorem a zdrojem tohoto náboženského aktu je Bůh. V dialogu s Bohem člověk naslouchá a odpovídá. V tom spočívá „návod“ jak vychovávat k modlitbě. Proces duchovního vývoje dítěte začíná tím, že naslouchá hlásanému poselství, a proto je tak důležité vybírat si správné biblické texty a ty dobře prezentovat. Ony jsou pro dítě výchozím bodem pro zodpovězení otázek. Rolí katechety je diskretně doprovázet dítě, což mimo jiné spočívá v tom, aby vybraný text, vyprávějící o dějinách spásy, učinil pro dítě aktuálním. Dítě má pocítit, že tento dávný příběh je jeho příběhem, na němž se nyní podílí. To k němu mluví Bůh a ono může odpovídat.

Podobným způsobem čteme s dětmi podobenství. Nejen to o dobrém pastýři, které v dítěti jasně evokuje touhu mluvit s Ježíšem, který ho zná jménem, ale i podobenství o Božím království. Ta budí v dítěti údiv a úžas nad tajemstvím království, nad jeho mocí a přítomností v něm a kolem něj. A tyto pocity vedou k vyjádření vděčnosti. Kromě biblických textů jsou zařazována témata o křtu, jež velmi reálným způsobem ukazují lásku Boha k člověku, který se ukazuje jako dárce mnoha darů. Dítě, které se chová a myslí konkrétně, snadno čte liturgická znamení, jež jsou viditelným znamením přítomnosti Boha mezi námi, Boha, s nímž můžeme mluvit.

Při mluvení s dětmi o Bohu a jeho vlastnostech se neužívá abstraktní jazyk (Bůh je veliký, dobrý, všemocný). Dobrým příkladem, který konkrétním způsobem ukazuje Boží atributy, je Bible, která vypráví o událostech, v nichž se zjevuje Bůh, a my přitom vidíme i jeho vlastnosti. To, jakým jazykem mluvíme s dítětem, má vliv na jeho modlitbu. Pokud je příliš abstraktní, modlitba vyplývá pouze z myslí, nikoliv ze srdce a myslí.

Abychom mohli dítěti dát dostatečnou podporu vedoucí k modlitbě, musíme vědět, jak se malé dítě modlí. Velmi často se upozorňuje na to, že modlitba dítěte je magická. S. Cavalletti uvádí, že typickou formou modlitby pro dítě je modlitba díkůvzdání, která je zaměřena na vyjádření vděčnosti a radosti Bohu, a tudíž nemůže mít znaky magičnosti. Magickou se stává tehdy, když dospělí učí dítě modlitbu prosebnou nebo špatným způsobem předávají poselství o Bohu. Když se malé děti modlí, mluví s Bohem o všem, co prožívají.

S. Cavalletti varuje před tím, aby se děti učily modlitební formule příliš brzy. Dítě musí nejprve zjistit, že modlitba není mechanickým vyslovováním připravených formulek, často neadekvátních situací, ale jde o rozhovor s Bohem. Samozřejmě musí být dítěti zajištěn vhodný jazyk k tomu, aby mohlo spontánně formulovat své výpovědi. V tomto ohledu S. Cavalletti vidí užitečnost formulek. Upozorňuje na potřebu ukazovat dětem jejich rozmanitost a připomínat, že těmito slovy se můžeme modlit v konkrétních situacích (jde o fragmenty biblických textů). Tímto způsobem formujeme vědomí dítěte, že modlitba má proudit ze srdce. Paměťové opanování formulek sice umožňuje dítěti používat ji za všech okolností, ale nevyžaduje žádné úsilí a zaangažování. Tato modlitba vychází pouze z myslí a může vést k duchovní lenosti.

Během katecheze malé dítě zjistí, že existuje Bůh, který s ním mluví. V první řadě naslouchá jeho slovům a teprve později, když s ním naváže osobní vztah, mu může odpovídat, žít tímto slovem. Modlitba, která je rozhovorem mezi Bohem a dítětem, má intimní, tajemný rozměr, ke kterému my dospělí nemáme přístup. Modlitba dětí se může stát „místem ověření naší práce v tom smyslu, že je-li chudá a prázdná, znamená to, že poselství nebylo z naší strany dobře sdělováno“.¹⁷ V tomto případě je třeba, abychom zlepšili svou práci, a ne opravovali modlitbu dětí.

Závěr

Rozvoj daru víry u dětí je dlouhotrvající proces, který prochází různými etapami spojenými s jejich vývojovými možnostmi a duchovními potřebami. Katecheze dobrého pastýře ukazuje, jak dítě prožívá Boží přítomnost ve svém životě a jak můžeme podpořit jeho duchovní rozvoj. První etapou je hlásání kérygmatu a umožnění dítěti, aby poslouchalo, rozjímal a odkrývalo, kým je Bůh. Náboženská výchova pomáhá dítěti také k tomu, aby mohlo Bohu odpovídat v modlitbě a účasti na liturgii. Boží Slovo, modlitba a liturgie posilují život víry.

Překlad: sr. Doubravka Mazancová, KMBM

Poznámky:

- 1 SURMA, B. *Pedagogika Montessori – podstawy teoretyczne i tworzenie inspiracje w praktyce*. Łódź: Palatum, 2008.
- 2 CAVALLETTI, S. *Il potenziale religioso del bambino. Descrizione di un'esperienza con bambini da 3 a 6 anni*. Roma: Città Nuova, 1981, s. 161–170.
- 3 V ČR: KONGREGACE PRO KLÉRUS. *Všeobecné direktorium pro katechezi*. Sekretariát ČBK, 1998. (Zkratka: VDK).
- 4 MAREK, Z. (red.) *Bóg w przedszkolu i szkole*. Kraków: WAM, 2000, s. 45.
- 5 KUCZKOWSKI, S. *Bóg rodziców – Bóg dzieci. Horyzonty Wiary* (1990) 2, s. 41–50.
- 6 MAREK, Z. *Rozwój teorii religijnego wychowania dziecka w wieku przedszkolnym w Polsce w latach 1945–1990*. Kraków: WAM, 1994.
- 7 MAREK, Z. *Bóg w przedszkolu i szkole*, s. 89.
- 8 Tamtéž, s. 94.
- 9 Poznámka redakce: Teocentrismus: zaměřený na Boha, na jeho slávu, vyvolení Bohem, službu Bohu apod. Christocentrismus: v centru pozornosti je Ježíš Kristus. Trinitární christocentrismus: Ježíš – Syn Boží v kontextu Boží Trojice – On je vyslán Otcem a doprovázen Duchem svatým a ukazuje na Otce. Antropocentrismus: ve středu pozornosti je člověk, vychází z jeho zkušenosti a zkušenosti lidského společenství.
- 10 CAVALLETTI, S. *Potencjał duchowy dziecka*. Kraków: WAM, 2001, s. 131.
- 11 SURMA, B.; BIEL K. *Ja jestem dobrym Pasterzem. Przewodnik metodyczny do katechezy Dobrego Pasterza dla dzieci od trzeciego do piątego roku życia*. Łódź: Palatum, 2011.
- 12 CAVALLETTI, S. *Formazione religiosa e fanciullezza, Vita dell'Infanzia* (1979) 3, s. 17–19.
- 13 CAVALLETTI, S.; GOBBI, G. *„Io sono il buon Pastore”. Quidam per il catechista. I anno*. Perugia: Tueditrice, 2006, s. 14–15.
- 14 Pozn. red.: Kérygma je jádrem víry, poselstvím o Boží lásce k člověku. Jeho středem je velikonoční tajemství Ježíše Krista, slavené ve mši svaté.
- 15 CAVALLETTI, S. *Potencjał duchowy dziecka*, s. 149.
- 16 CAVALLETTI, S. *„Io sono il buon Pastore”*, s. 46.
- 17 Tamtéž, s. 172.

Poznámka redakce: Tento článek je doplněn rozhovorem s autorkou o počátcích a zkušenostech s Katechezí dobrého pastýře (viz s. 22–23).

Summary: The Developing of the Gift of Faith in Children in the Catechesis of the Good Shepherd

The paper is devoted to developing the gift of faith in preschool children. Introduces the concept of Catechesis of the Good Shepherd, the founder of the theologian Cavalletto Sofia and educator Gianna Gobbi. The first part of the article is devoted to creating the image of God in children. The second part concerns the education for prayer. A child in preschool age looking for a God who is Love. It is open to caring for God's love. Education for prayer is the fundamental task of catechesis with children who do not yet have full participation in the celebration of Holy Mass.